

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 333/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Israelin-Palestiinan konfliktista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Veronika Honkasalo /vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 333/2021 vp:

Miten Suomi suhtautuu ihmisoikeusjärjestöjen raportteihin Israelin harjoittamasta systemaattisesta etnisestä syrjinnästä ja toiminnasta käynnissä olevassa konfliktissa,

miten Suomi ja EU suhtautuvat Israelin välinpitämättömyyteen kansainvälisen yhteisön vetoomuksia kohtaan,

onko Suomella ja EU:lla valmiudet reagoida Israelin ihmisoikeusloukkauksiin ja kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin vastaavanlaisilla toimilla kuin on reagoitu esimerkiksi Venäjän tai Kiinan rikkomuksiin ja ihmisoikeusloukkauksiin ja

miten Suomi pitää huolen siitä, että se myös Israelin suhteen noudattaa hallitusohjelmaan kirjattua ulko- ja turvallisuuspolitiikan ihmisoikeusperustaisuutta ja periaatetta olla harjoittamatta asekauppaa ihmisoikeuksia polkevien maiden kanssa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on tuominnut kannanotoissaan kaiken siviileihin kohdistuvan väkivallan Israelin ja Palestiinalaisalueen konfliktissa (kansallinen lausunto 12. toukokuuta, kirjallinen lausunto YK:n turvallisuusneuvoston avoimessa istunnossa 16. toukokuuta, yhteispohjoismaiset lausunnot YK:n yleiskokouksessa 20. toukokuuta ja YK:n ihmisoikeusneuvoston erityisistunnossa 27. toukokuuta). Suomi on vaatinut osapuolten johtajilta vastuullisuutta vaikean tilanteen ratkaisemiseksi.

Nyt kärjistynyt tilanne painottaa jälleen kiireellistä tarvetta saavuttaa oikeudenmukainen ratkaisu israelilaisten ja palestiinalaisten välille. Suomen kanta Israelin ja Palestiinan konfliktissa on muuttumaton. Suomi tukee osapuolten tasavertaisten neuvotteluiden avulla aikaansaatavaa kahden valtion ratkaisua. Voiman ja väkivallan sijaan tarvitaan nyt neuvotteluja.

Israelin valtiolla on oikeus suojella kansalaisiaan terroristisilta iskuilta. Samalla on kuitenkin kunnioitettava kansainvälistä humanitaarista oikeutta ja suojeltava siviilejä.

Suomi on sekä kansallisesti että osana EU:ta toistuvasti tuominut kansainvälisen oikeuden vastaiset toimet, kuten Israelin siirtokuntarakentamisen. Suomi ja EU ovat myös johdonmukaisesti huomauttaneet, että valtioiden kaikkien terrorisminvastaisten toimien tulee olla yhteensopivia kansainvälisen oikeuden mukaisten velvoitteiden, erityisesti ihmisoikeuksista, pakolaisoikeudesta ja kansainvälisestä humanitaarisesta oikeudesta johtuvien määräysten kanssa.

Israel miehittäjävaltiona, mutta myös Hamas ja palestiinalaishallinto, ovat syyllistyneet ihmisoikeusloukkauksiin. Suomi pitää ihmisoikeustilannetta esillä keskusteluissa Israelin ja Palestiinalaishallinnon kanssa sekä virkamies- että poliittisella tasolla. Suomi tukee kehitysyhteistyön kautta palestiinalaishallinnon instituutioita ja demokratiakehitystä sekä Palestiinan valtionrakennusta.

Nykyinen tilanne johtaa ratkaisemattomana siihen, että konflikti aika ajoin eskaloituu. Sekä materiaaliset että inhimilliset kustannukset ovat korkeat. Suomen tavoite on sekä kansallisesti että osana EU:ta löytää tilanteeseen sellaisia vaikuttamiskeinoja, jotka auttavat konfliktin perustan – pitkittyneen ja syvenevän miehityksen – ratkaisemisessa. On tärkeää, että Israelin ja Palestiinan konflikti ja sen ratkaiseminen säilyy kokonaisuutena nyt mm. YK:n agendalla. Tämän tavoitteen eteen ja erilaisten keinojen kartoittamiseksi Suomi tekee yhteistyötä samanmielisten maiden kanssa.

Human Rights Watchin huhtikuun lopussa julkaisemassa raportissa kehoitetaan kansainvälistä yhteisöä arvioimaan Israelin toimintaa palestiinalaisalueilla myös kansainvälisen rikosoikeuden näkökulmasta. Suomi tutkii raporttia ja osallistuu keskusteluihin sen suosituksista mm. EU-kumppaneiden kanssa. Raportissa esitetty henkilökohtaisen rikosvastuun näkökulma Israelin ja Palestiinan tilanteessa on jo saanut kansainvälistä huomiota, sillä Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) syyttäjän toimisto on maaliskuussa 2021 aloittanut tutkinnan Palestiinan tilanteessa. Suomi seuraa tutkinnan edistymistä ja kuuluu Kansainvälisen rikostuomioistuimen tukijoihin. Palestiinan ihmisoikeustilanteesta keskusteltiin myös YK:n ihmisoikeusneuvoston erityisistunnossa 27. toukokuuta. Pohjoismaiden lausunnon mukaan ihmisoikeustilanne Gazassa on vakava ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta tulee kunnioittaa.

Israelin valtioalueen ja sen siirtokuntien välinen erottelu on huomioitu eri sopimuksissa EU:n, sen jäsenmaiden ja Israelin välillä. Esimerkiksi siirtokunnista peräisin olevien tai niissä valmistettujen tuotteiden osalta on voimassa tekninen järjestely, jonka perusteella siirtokunnissa valmistetut tuotteet eivät nauti tullietuuskohTELua toisin kuin Israelin valtioalueella valmistetut tuotteet. Israelin miehittämiltä alueilta sekä Israelin siirtokunnista peräisin olevien elintarvikkeiden alkuperä on mainittava. Suomen ulkoministeriö on ohjeistanut asiassa alan valvontaviranomaisia toistuvasti.

Puolustusmateriaalivientejä Suomesta Israeliin ei ole luvitettu lainkaan kuluvana vuonna. Suomen ja Israelin välistä puolustusmateriaalikauppaa koskevat samat käytännöt kuin kaikkea muutaakin puolustusmateriaalikauppaa. Suomi tekee jokaisen vientilupa-asian kohdalla erillisen, kokonaisharkintaan perustuvan päätöksen. Ulkoministeriön lausunnot perustuvat EU:n yhteisiin kriteereihin, joissa tarkastellaan muun muassa maan sisäistä tilannetta ja huomioidaan alueellisen rauhan, turvallisuuden ja vakauden vaatimukset. Ulkoministeriö tekee UTP-arvion puolustustarvikkeiden vienneistä. Arvion tekeminen perustuu lakiin puolustustarvikkeiden viennistä (202/2012). Arvio ei koske puolustustarvikkeiden tuontia, josta vastaa puolustusministeriö.

Helsingissä 14.6.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto